

Dirk Doornenbal (links) van Nationale Bomenbank
en Bert Messing van de gemeente Veenendaal

Pas op: hellende boom

Nationale Bomenbank verplant twee platanen in Veenendaal

Tennet wil in Veenendaal hoogspanningskabels die nu nog bovengronds zijn onder de grond brengen. Hier en daar komen deze kabels omhoog, om vervolgens in een elektriciteitshuis met werkruimte weggewerkt te worden. Op een van die beoogde plekken staan echter twee grote platanen en een linde. Die mogen van de gemeente Veenendaal niet zomaar opgeofferd worden. Wij zijn erbij als ze verplant worden.

Auteur: Heidi Peters

Het is koud en nat in Veenendaal, maar dat weerhoudt veel buurtbewoners er niet van om een kijkje te komen nemen. De hele week al zagen zij volop werkzaamheden in het smalle parkje voor hun deur, soms tot ver in de avond. Nu bereiken die het hoogtepunt: het ver-

planten van twee grote platanen. Dat het een flinke klus is, bewijst ook de enorme kraan van Nederhoff die langszij geparkeerd staat.

Eerder zijn al een linde met een diameter van 60 centimeter en elf kleinere bomen succesvol verplaatst. Voor het verplanten van de platanen wordt de palletmethode gebruikt; voor de linde was dat niet nodig, hoewel ook die een aardig formaat heeft. Volgens informatie die nog teruggevonden kon worden, zijn de platanen bijna 65 jaar oud. Een buurtbewoonster is blij met de bomen: 'Onze huizen zijn uit 1944 en slecht geïsoleerd, maar in de zomer wordt het niet erg warm in huis dankzij de schaduw van deze bomen. En in de winter hebben ze geen blad, zodat we dan wel profiteren van de zon. Ik ben blij dat ze behouden blijven.'

Onverwachte situatie

Op de bouwplaats tref ik Dirk Doornenbal, algemeen directeur van NBB Groep, waarvan Nationale Bomenbank en Terra Nostra een werk- en dochtermaatschappij zijn. 'We kre-

gen deze week tijdens de uitgraving met een onverwachte situatie te maken. Er komt kwelwater omhoog gestuwd; dat hadden we hier in Veenendaal niet verwacht. Daarom staat er nu een pomp die het water afvoert. Het wortelstelsel staat in het water. Dat zijn zaken die je pas ontdekt wanneer je aan de slag gaat. Je kunt altijd met onverwachte situaties te maken krijgen. Dan is het belangrijk dat je je specialisme inzet, dat je de situatie herkent en een oplossing bedenkt, zodat de boom blijft leven. In dit geval heeft het dus geen zin om in de diepte bomengrond toe te passen, al was dat wel het oorspronkelijke plan. Bomengrond zuigt veel te veel water op, waardoor je een natte pap krijgt die niet meer opdroogt. In zo'n geval doen we niet wat er in de algemene norm staat, want dan zouden we een zuurstofloze situatie creëren. Als we 2 meter zand hadden aangetroffen, was de situatie anders geweest en hadden we die richtlijnen wel opgevolgd. Als specialist bepaalt onze voorman Arie Verwolf, die ook ETW en ETT is, samen met het team wat we gaan doen.'

Foto van kwelwater rond kluit

Met de voorbereidingen voor de verplanting is ongeveer een jaar geleden al begonnen. De wortelstelsels zijn geïnjecteerd met natuurlijke meststoffen om de wortelgroei te bevorderen en er is een beluchtingsbuis aangebracht. Deze buis wordt na het verplanten opnieuw geplaatst.

Veiligheid voor alles

In de bomen, nog op hun oude plek, hangen zwarte lijnen, en vanaf het uiteinde van de stam, waar de kroon begint, zijn brede oranje banden geknoopt. De oranje banden zijn bedoeld om de boom extra op spanning te zetten naar de hoeken. Een bijkomende uitdaging is namelijk dat de bomen scheef zijn gegroeid. Ze hebben een evenwicht gevonden, maar wat doet dat voor het gewicht wanneer de platanen niet meer in de bodem geworteld zijn? 'Je ziet dat de boom naar het licht is gegroeid en op

zijn manier een balans heeft gevonden', legt Doornenbal uit. 'Wij verstoren die balans nu doordat we de boom optillen. Al het kwelwater rondom de kluit vergroot ook nog eens de kans dat de grond wegspoelt. Daar zou je zenuwachtig van kunnen worden. Al met al is het een verplanting waarvoor je kennis van zaken nodig hebt. Maar er zal niets gebeuren, omdat wij vooraf alle mogelijke scenario's doordenken.' Toch is de straat afgezet en wordt aanwonenden gevraagd om aan de achterkant van hun woning te blijven en niet voor het raam te gaan staan – veiligheid voor alles. Bert Messing van de gemeente Veenendaal komt polshoogte nemen. Tennenet is de opdrachtgever, maar de gemeente heeft bepaald dat deze bomen niet gekapt mogen worden. Voor het geplande werk van Tennenet heeft de gemeente een projectplan gemaakt, waarbij alle betrokken bomen in kaart zijn gebracht.

Palletmethode

Als een boomkluit te groot en mogelijk te zwaar is (in dit geval respectievelijk 77 en 90 ton), is het risico te groot om de boom bij de stam uit de grond te tillen. De kluit kan dan geheel of gedeeltelijk afbreken, waardoor de boom niet meer opnieuw geplant kan worden. In zo'n geval wordt de palletmethode toegepast. Onder de kluit worden stalen buizen aangebracht met daaronder stalen profielen, waardoor er een soort pallet of mand ontstaat. De kabels van de hijskraan worden vervolgens aan de hoeken daarvan bevestigd. Daarna kan de boom veilig in zijn geheel uit het boomvak worden getild.

Kalm en beheerst

Ondertussen is de kraan tot een enorme hoogte uitgestrekt en worden er kabels naar beneden gelaten. Een paar takken die in de weg zitten, worden vanuit een hoogwerker afgezaagd en de kabels worden langs de zwarte linten naar de pallet geleid. Een voor een gaan de machines eromheen uit en komen telefooncamera's tevoorschijn, ook bij de medewerkers. En dan, zo geleidelijk en kalm dat je het haast niet in de gaten hebt, komt de eerste boom met een omvangrijke vierkante kluit een klein stukje omhoog, om korte tijd later neergelaten te worden op de nieuwe plek. Nationale Bomenbank zal de linde nog drie jaar verzorgen en de beide platanen nog vijf jaar.

'Waarschijnlijk moeten we deze bomen beschermen wanneer Tennet in het voorjaar aan de slag gaat', voorspelt Doornenbal. 'Dat zullen we dan ook zeker doen.'

Het was een preciaire verplanting. Twee platanen van pakweg 65 jaar oud werden enkele meters verplant vanwege toekomstige en onvermijdbare werkzaamheden door Tennet. De bomen waren in de loop der jaren scheefgegroeid, waardoor de balans ietwat onvoorspelbaar was. Daarnaast bleek er tijdens de graafwerkzaamheden een grote hoeveelheid kwelwater omhoog te komen, waardoor de wortels erg nat waren. Zou de balans kunnen worden bewaard tijdens het optillen van de

boom, en hoe zou de kluit zich houden nu de grond zo nat was?

'Dit is een situatie waarbij je geen handboek inzet, maar je specialistische vakkennis', zegt algemeen directeur Dirk Doornenbal. 'Iedereen heeft keihard gewerkt, we hebben vooraf alle mogelijke scenario's doorgesproken en het is zonder problemen gelukt. De bomen staan op hun nieuwe plek. De komende vijf jaar zullen wij deze bomen blijven volgen en verzorgen.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!